

Invalidiliiton lausunto arviomuistioon sähköpotkulautailun ja mikroliikkumisen ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehdoista

Invalidiliitto kiittää liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta lausua arviomuistosta koskien sähköpotkulautailun ja mikroliikkumisen ratkaisu- ja sääntelyvaihtoehtoja.

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 26 000 henkilöjäsentä ja 142 jäsenyhdistystä.

1. Pidätkö arviomuistiossa esitettyä kuvausta mikroliikkumisen nykytilasta oikeansuuntaisena ja riittävän kattavana? Olisiko nykytilan kuvausta syytä täydentää jollain tavalla?

Invalidiliiton käsitys mikroliikkumisen nykytilasta vastaa pääosin arviomuistossa esitettyä kuvausta. Vammaisten ihmisten näkökulmaa mikroliikenteeseen, etenkin sähköpotkulautojen asiattomaan pysäköintiin, oli arviomuistiossa kuitenkin vain sivuttu. Tältä osin olisi ollut toivottavaa tarkempi selvitys siitä, mitä tosiasiallisia seuraamuksia vammaisille ihmisille aiheutuu, kun heidän liikkumisensa estyy virheellisen pysäköinnin seurauksena.

Mikroliikenteen tilaa arvioitaessa on huomioitava, että se on muuttuva mm. toimijoiden ja sähköpotkulautojen määrän osalta sekä siinä, miten maantieteellisesti laajasti ja missä muodossa mikroliikennepalveluja on tarjolla. Tästä syystä pitäisi systemaattista kerätä tietoja mm. mikroliikennepalveluja tarjoavista yrityksistä, kaupunkipyöräpalveluista, yhteiskäyttöisten sähköpotkulautojen ja kaupunkipyörrien määrästä sekä siitä, miten ne määrällisesti sijoittuvat eri puolelle Suomea.

Liikenneturvallisuuden osalta Invalidiliitto pitää tärkeänä varmistaa, että sähköpotkulautaaonnettomuuksien kirjaaminen ja tietojen kokoaminen toteutuu valtakunnallisesti. Näin saadaan tietoa, miten paljon ja millaisia vammoja sähköpotkulautaaonnettomuuksissa tyypillisesti syntyy. Tämä tilastointi tulisi koota säännönmukaisesti vähintäänkin kaikista yliopistosairaaloista.

2. Mitä arviomuistiossa käsitellyistä ratkaisuvaihtoehdoista pidätte kannatettavimpana ja toteuttamiskelpoisimpana? Minkä vuoksi?

Ehdotetuista toimenpiteistä Invalidiliitto pitää esteettömyyden ja yhdenvertaisen liikkumisen sekä liikenneturvallisuuden näkökulmasta vaikuttavimpana keinona kieltää kokonaan kevyiden sähköajoneuvojen, kuten sähköpotkulautojen, pysäköinti jalkakäytävällä ja pyörätiellä. Tässä yhteydessä tulee varmistaa niille turvallinen, selkeästi merkitty pysäköintivaihtoehto. Ajouradalle pysäköinti ei sitä varmastikaan kaikissa tilanteissa ole.

30.3.2023

Se, että kunta voi tienpitäjänä vaikuttaa ajoradalla pysäköintiin erilaisin liikennejärjestelyin, kuten esimerkiksi varaamalla tilaa kadunvarsipysäköintiä varten, edesauttaa turvallisuutta, mutta ei riittävästi vähennä asiantontaa pysäköintiä jalkakäytävillä, joka on keskeinen ongelma. Lisäksi tarvitaan valvontaa. Tässä yhteydessä Invalidiliitto muistuttaa YK:n vammaissopimuksen 9 artiklasta

(Esteettömyys ja saavutettavuus), jossa kirjattuna, että sopimuspuolet toteuttavat asianmukaiset toimet varmistaakseen vammaisille henkilöille yhdenvertaisen pääsyn mm. fyysiseen ympäristöön, kuten teihin.

3. Puuttuuko arviomuistiossa käsitellyistä ratkaisuvaihtoehdoista jokin olennaiseksi katsomanne ratkaisuvaihtoehto? Millainen tämä ratkaisuvaihtoehto olisi?

Ei kantaa.

4. Mikä on näkemyksenne luvussa 7 esitetystä liikenne- ja viestintäministeriön arviosta? Tulisiko arviota täydentää joillain tavalla?

Invalidiliitto pitää ensisijaisen tärkeänä mikroliikennepalvelujen turvallisuuteen vaikuttamisen. Tässä tulee huomioida sähköpotkulautojen käyttäjien turvallisuus. Lisäksi tulee varmistaa, ettei niiden käyttö aiheuta liikenneturvallisuusriskiä samanaikaisesti liikenteessä oleville kanssakulkijoille. Liikenne- ja viestintäministeriö on esittänyt 0,5 promillen rajan asettamista polkupyöräilylle ja kevyen sähköajoneuvon kuljettamiselle. Invalidiliitto kannattaa toimenpiteitä, joilla vähennetään päihtyneenä ajamista liikenteessä.

Tieliikennelain 17 §:n yleiset vaatimukset eivät varmista sähköpotkulautojen turvallista käyttöä, eikä sitä myöskään takaa se, että mikroliikennepalvelun tarjoaja voi asettaa palvelunsa käytölle ikärajan. Invalidiliitto kannattaa arviomuistion ehdotusta siitä, että poliisille annetaan oikeus puhalluttaa ja keskeyttää päihtyneenä ajaminen sekä tähän kytkeytyvää toimenpidettä, jossa valmistellaan esitys tieliikennelain 183 §:n ja pakkokeinolain 9 luvun 2 §:n muuttamisesta. Myös mikroliikenteen poliisivalvonta on tärkeä osa liikenneturvallisuutta.

Eräänä toimenpidevaihtoehtona liikenne- ja viestintäministeriö on arvioinut toimiluvan käyttöönottoa. Invalidiliitto pitää tärkeänä, että tuetaan palveluntarjoajien itsesääntelyä, vapaaehtoista sopimista ja hyvien käytänteiden kehittämistä. Tästä huolimatta Invalidiliitto pitää tärkeänä arviomuistiossa esitettyä ratkaisuvaihtoehtoa siitä, joka mahdollistaisi kunnille toimilupajärjestelmän käyttöönoton. Näin kunnat voisivat nykyistä paremmin huomioida alueellaan olevien mikroliikkumisen palveluita tarjoavien toimijoiden sekä vuokrattavien sähköpotkulautojen tai muiden kevyiden sähköajoneuvojen määrän oikein mitoitettuna osana liikennesuunnitteluaan. Invalidiliitto näkee toimilupamenettelyn keskeisenä mikroliikennepalvelujen hallittavuutta ja siten turvallisuutta lisäävänä toimenpiteenä.

Mikäli sähköpotkulautailun liikennesääntöjä tultaisiin muuttamaan siten, että jatkossa kaikille sovellettaisiin polkupyöräilijöille kohdennettuja liikennesääntöjä ja liikenteenohjauslaitteita, tulee, kuten muistiossa todetaan, vammaisille ja liikkumisesteisille henkilöille tarkoitetut liikkumisvälineet jättää soveltamisalan ulkopuolelle.

30.3.2023

Invalidiliitto kannustaa mikroliikenteen käyttäjiä kypärän käyttöön mm. onnettomuuksien seurauksena syntyvien aivovammojen vähentämiseksi. Tieliikennelaissa olevaa vahvaa kypärän käyttösuositusta voisi harkita laajennettavaksi niin, että se kattaisi polkupyöräilyn lisäksi mikroliikenteen.

Invalidiliitto kannattaa, että tieliikennelaissa säädettäisiin uusista liikenteenohjauslaitteista mikroliikenteen ohjaamista varten sekä nykyisten liikenteenohjauslaitteiden kuvailun tarkentamisen. Kannatamme myös maastoliikennelain ja ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamista muistiossa olevan kirjauksen mukaisesti.

Invalidiliitto pitää tärkeänä liikenneturvallisuusstrategian toimenpideohjelmaan laadittuja toimenpiteitä: mikroliikenneverkoston perustamista, mikroliikenteen onnettomuustilastoinnin kehittämistä, tiedotus- ja koulutusmateriaalin tuottamista sähköpotkulautailun liikennesäännöistä ja asianmukaista katujen sekä jalankulku- ja pyöräilyväylien kunnossapitoa. Nämä toimenpiteet vaikuttavat pitkäjänteisesti mikroliikenteen turvallisuuden parantamiseksi.

5. Mitä muuta haluaisitte lausua arviomuistiosta ja sen sisällöstä?

Mikroliikenteenpalvelujen käyttö näyttäytyy kasvavana trendinä, helppona ja nopeana liikkumisen tapana. On hyvä, että liikenne- ja viestintäministeriö on selvittänyt, mitä haittoja ja kustannuksia tästä syntyy yhteiskunnalle.

Asiassa on monta eri näkökulmaa ja tarkastelutapaa, ja Invalidiliiton mielestä yksi keskeisimmistä liittyy siihen, miten jokainen ihminen voisi liikkua luottaen siihen, että kaikki kulkureitit ovat esteettömiä ja turvallisia.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 30. maaliskuuta 2023

Janne Juvakka
toimitusjohtaja

Laura Andersson
yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Riitta Saksanen, asiantuntija, riitta.saksanen@invalidiliitto.fi